

Martina Vuga KAKO JE PAOLO POMAGAL MARIJI

Pred konservatorsko-restavratorskim posegom

Za kip Spodnještajerskega rezbarja Marija z detetom (NG P 694), nastal okrog 1520, je bil pred ponovno vključitvijo v stalno zbirko Narodne galerije načrtovan konservatorsko-restavratorski poseg. Začetni razlogi za poseg so bili predvsem estetski. Spremenjene retuše na obrazih in odpadla barvna plast na Jezusovem naročju so postale nesprejemljivo moteče. Figura je bila večkrat preslikana, brez vmesnih plasti podloge tudi neposredno na hudo poškodovane spodnje plasti, s čimer so nastale vizualno moteče neravnine. Klejni premaz, ki je bil naknadno nanesen prek zunanje strani pozlačenega plašča, je izrazito potemnel. Odločili smo se, da se bomo poskusili približati izvirnemu videzu umetnine iz zgodnjega 16. stoletja in vzpostaviti prvotno barvno ravnotežje.

V zadnjih desetletjih se je razvil sistematičen pristop k čiščenju, ki vključuje več površini prilagojenih materialov in metod. V Sloveniji redno gostuje vodilni strokovnjak s tega področja dr. Paolo Cremonesi. Na delavnicah predstavlja najnovejše pristope in materiale, prikazuje uporabo v praksi in nas natančno obvešča o materialih, opremi in dobaviteljih. Veliko pozornosti posveča varnosti za naše zdravje, umetnino in okolje.

Odločanje o postopkih in materialih, uporabljenih pri čiščenju in odstranjevanju materialov na Mariji z detetom, je potekalo na podlagi znanja, pridobljenega na Cremonesijevih delavnicah.

Za površinsko čiščenje poslikanih površin smo uporabili tekočo in želirano pufrsko raztopino (citronska kislina, pufrano z NaOH, pH 5,5). Večino preslikav smo odstranili z večkratnimi, različno dolgo trajajočimi nanosi topilno surfaktantnih gelov. Odstranjevanje preslikav z las je bilo še posebej zahtevno, potekalo je v več korakih in z različnimi metodami. Tu smo poleg topilno surfaktantnih gelov uporabili tudi želirane emulzije. Originalna pozlata las je ohranjena le fragmentarno, zato so bile v zaključni fazi mehansko relativno varno odstranjene vse preslikave razen prve. Za večjo natančnost je delo potekalo pod mikroskopom. Ohranjena prva, svetlejša rjava preslikava je (naj)bližje prvotni, svetli (zlati) barvi las.

Potemneli premaz kleja smo s sijajne pozlate Marijinega plašča odstranili s pomočjo agarja. Na pozlato smo z zgornjo stranjo navzdol polagali ohlajen, v tanke plošče odlit in na manjše kose razrezan agar. Raztopil je večji del klejnega premaza in ga vezal nase, pozlate pa ni dodatno poškodoval. Čiščenje na ta način ni prišlo v poštev na poškodovanih mestih z izpostavljen podlogo, saj bi zaradi vlage iz agarja ta nabreknila.

Z odstranjevanjem preslikav nam je uspelo odstraniti neravnine, ki so jih ustvarile preslikave. Razkrile so se izvirna, prek srebra rumeno lazurirana obleka in pozlačeni krona in kroglja. Z ohranitvijo prve preslikave pozlačenih las smo se približali prvotni barvni podobi umetnine. Preslikave inkarnata so ohranjene.

Po konservatorsko-restavratorskem posegu

Pred konservatorsko-restavratorskim posegom

Po konservatorsko-restavratorskem posegu